

Priporočila za higiensko vzdrževanje avtomatov za vodo

Voda, ki si jo natočimo iz avtomata, je embalirana voda, ki priteče preko sistema hlajenja ali gretja avtomata za vodo. Biti mora brez mikrobioloških in kemijskih onesnaževalcev, ki bi bili škodljivi za zdravje.

Embalirana voda je praviloma varna. V njej so lahko v manjšem številu prisotne le bakterije, ki so običajno v vodi in ne škodujejo zdravju. Ko voda stoji, še zlasti, ko je na sobni temperaturi, pa se te bakterije razmnožujejo. Poleg tega so bakterije prisotne tudi v notranjosti avtomata - v rezervoarju, na tesnilih, v cevkah, pipah. Na te površine pridejo z vodo, deloma tudi iz zraka oz. iz okolice. Ker so površine mokre ali vlažne in je temperatura okolja ugodna, se tudi tu razmnožujejo.

Da preprečimo prekomerno razmnoževanje mikroorganizmov, moramo avtomate za vodo pravilno higiensko vzdrževati.

V nasprotnem primeru vsebuje lahko voda, ki si jo natočimo iz avtomata, veliko število bakterij, ki za zdravje niso nevarne, lahko pa povzročijo neprijeten okus, vonj ali neobičajen izgled vode. Pri ljudeh iz ogroženih skupin, ki imajo zelo majhno odpornost na okužbe, bi lahko povzročila zdravstvene težave.

Da bo voda v kozarcu dobre kakovosti in varna, moramo zagotoviti **redno in pravilno čiščenje in razkuževanje avtomatov** ter še naslednje pogoje:

- namestitev avtomata v ustreznem okolju
- pravilno skladiščenje plastenk
- upoštevanje higienskih pravil pri menjavi plastenk na avtomatu
- redno menjavo plastenk vsaj na 7 dni, najmanj na 14 dni
- higiensko ravnanje uporabnikov pri natakanju vode.

Namestitev avtomata v ustreznem okolju:

Avtomat naj bo postavljen v čistem in suhem prostoru, stran od virov prahu, kemikalij, zaščiten pred sončno svetlobo, vsaj pol metra stran od grelnih teles. Okolica avtomata naj bo vedno čista in prosta, da je mogoče ustrezno vzdrževanje avtomata.

Pravilno skladiščenje plastenk:

V suhem, čistem, hladnem, temnem prostoru, stran od grelnih teles in sončne svetlobe. Pazimo na rok trajanja, pri uporabi upoštevamo načelo izpodrivanja (najprej uporabimo plastenko starejšega datuma). Uporabljamo izključno originalno polnjene plastenke, opremljene z označbami.

Redno in pravilno čiščenje in vzdrževanje avtomatov

1. Lastnik avtomata za vodo:

Avtomate za vodo redno čisti in razkužuje lastnik oz. dobavitelj avtomata in plastenk z vodo. Po priporočilih Evropskega združenja za embalirano vodo (EBWA) je potrebno opraviti čiščenje in razkuževanje **pred vsako prvo postavitvijo** avtomata in nato **redno vsake 3 mesece**. Čiščenje in razkuževanje opravlja lastnik v skladu z navodili proizvajalca, svojim programom čiščenja in priporočili EBWA.

Postopki čiščenja in razkuževanja so odvisni od vrste avtomata, oblike in materialov sestavnih delov in površin, ki prihajajo v stik z vodo. Za notranje dele avtomata, ki so v stiku z vodo,

uporablja čistila, ki so primerna v živilski industriji in različne načine razkuževanja – klorovo razkužilo, pomivanje v pomivalnem stroju pri visoki temperaturi, ozoniranje, odstranjevanje vodnega kamna s citronsko kislino ali kisom.

Za vzdrževanje dobre kakovosti in varnosti vode iz avtomata priporočamo dodatno še **vmesno čiščenje in po potrebi razkuževanje pred vsako menjavo plastenke ali vsaj na 14 dni** - odvisno od pogostosti menjave ter od števila naravno prisotnih bakterij v vodi ob polnjenju plastenke v polnilnici.

O vseh izvedenih delih je treba voditi zapise za vsak avtomat.

Razlogi za vmesno čiščenje:

- na površinah, ki so v stiku z vodo, nastaja biofilm in vodni kamen
- zaradi prekomernega razmnoževanja prisotnih bakterij dobi voda neprijeten okus, vonj ali izgled
- avtomat za vodo se lahko onesnaži tudi z bakterijami, ki se naselijo na ustjih pip zaradi nepravilnega ravnanja potrošnikov pri natakanju vode.

Predlagamo naslednji splošen postopek za **vmesno čiščenje in po potrebi razkuževanje avtomata pred menjavo plastenke ali vsaj na 14 dni**:

- izključi se elektriko
- umije se roke z milom in toplo vodo, za tem se lahko uporabi rokavice za enkratno uporabo
- odstrani se prazno platenko
- izpusti se preostalo vodo iz rezervoarja skozi pipi za toplo in hladno vodo
- pripravi se raztopino za odstranjevanje vodnega kamna (1 del kisa, 3 deli vode), vlije se jo v rezervoar, s čisto krpo se pomije stene rezervoarja
- raztopino se spusti skozi obe pipi
- v primeru, da je potrebno tudi razkuževanje (več vodnega kamna, večja možnost tvorbe biofilma), se pripravi raztopino razkužila, ki se jo vlije v rezervoar in pusti učinkovati (po navodilih proizvajalca)
- raztopino razkužila se spusti skozi obe pipi
- dobro se spere rezervoar in pipi s pitno vodo.

Zunanost avtomata se obriše s čisto krpo, namočeno v blago raztopino čistila in spere.

Lovilec za vodo z rešetko se razstavi in pomije z blago raztopino čistila, dobro spere in namesti nazaj.

2. Najemnik avtomata za vodo:

Menjavo plastenke običajno opravlja najemnik sam. Priporočamo, da določi **odgovorno osebo**, ki bo usposobljena za pravilno menjavo in shranjevanje plastenke.

Lastnik avtomatov za vodo mora najemnika oziroma odgovorno osebo seznaniti s higienski postopki pri menjavi plastenke.

Menjava plastenke:

- novo platenko obrišemo z vlažno papirnato brisačo
- umijemo roke z milom in toplo vodo, lahko uporabimo rokavice za enkratno uporabo

- vrh in vrat plastenke ter nosilni vrh rezervoarja obrišemo z alkoholnim zložencem
- odstranimo zamašek z nove plastenke, pri tem se z roko ne dotikamo površine z odprtino

- ko alkohol izhlapi, namestimo novo plastenko.

Po potrebi obrišemo zunanost avtomata za vodo in lovilec z rešetko.

3. Navodilo za uporabnike vode:

pri točenju vode se nikoli **ne dotikamo ustja pipe avtomata** z rokami, z že uporabljenim kozarcem, skodelico, prazno plastenko. Priporočamo, **da prvi jutranji kozarec vode zavržemo**. Enako tudi, če avtomat ni bil v uporabi čez konec tedna, med prazniki ...

VIRI

- Massachusetts Department of Environmental Protection. Proper Care of Bottled Water & Dispensers for Schooles, 22.01.2010, dostopno na:
<http://www.mass.gov/dep/water/drinking/dispcare.htm>
- SHDS Recommendations for Periodic Cleaning of Water Coolers, 20.01.2010, dostopno na:
http://www.bnl.gov/esh/shsd/pdf/bottled_water_hygiene_procedure.pdf
- Health Canada. Bottled Water Coolers – A Word of Cleaning, 20.01.2010, dostopno na:
http://www.pegnl.ca/dialogue/issues/2003/june_2003/article_11.htm
- Health Canada. How should a water cooler be cleaned?, 20.01.2010, dostopno na:
http://www.hc-sc.gc.ca/fn-an/securit/facts-faits/faqs_bottle_water-eau_embouteillee-eng.php#a27
- Cayman Islands Department Environmental Health. Bottled Water Cooler Care, 22.01.2010, dostopno na:
http://www.gov.ky/portal/page?_pageid=1142,2638409&_dad=portal&_schema=PORTAL
- Health Canada. Frequently Asked Questions about Bottled Water, 20.01.2010, dostopno na:
http://www.hc-sc.gc.ca/fn-an/securit/facts-faits/faqs_bottle_water-eau_embouteillee-eng.php
- IVZ pitna voda: Priporočila lastnikom objektov za vzdrževanje hišnega vodnega omrežja, dne 20.01. 2010, dostopno na:
<http://www.ivz.si/index.php?akcija=kategorija&k=28>
- Bartram J in sod.: Heterotrophic Plate Counts and Drinking Water safety. IWA Publishing, London 2003
- Guidelines for Drinking Water Quality. Vol 1, 3. izd.,WHO, Geneva 2004.